

№2

MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR

ILMIY ELEKTRON JURNALI

ISSN: 2181-3965
VOLUME 5
TOSHKENT 2026

“MOLIYAVIY TEXNOLOGIYALAR” ILMIY ELEKTRON JURNALI TAHRIRIYAT KENGASHI RAISI

To‘lqin Zakirovich Teshabayev – tahririyat kengashi raisi. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI

Mehmonov Sultonali Umaraliyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O‘quv ishlari bo‘yicha birinchi prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abdurahmanova Gulnora Qalandarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Karimova Komila Daniyarovna - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Yoshlar masalalari va ma‘naviy-marifiy ishlar bo‘yicha birinchi prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich - Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Hududiy ta‘lim masalalari va markazlar bo‘yicha prorektor, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sindarov Sherzod Egamberdiyevich – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Infratuzilmalarni rivojlantirish va iqtisod ishlari bo‘yicha prorektori, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Saparov Aktam Jo‘rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori

Islamkulov Alimnazar Xudjamuratovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Pardayev Abdunabi Xoliqovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Kuziyev Islomjon Ne‘matovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Baymuratov Tursunbay Maxkambayevich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Omonov Akrom Abdinazarovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Qongratbay Avezimbetovich – texnika fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta‘lim, fan va innovatsiyalar vaziri

Jumayev Nodir Xosiyatovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Kengashi deputati

Haydarov Nizomiddin Hamroyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Raviprakash G. Dani – Xalqaro ta‘lim konsultanti, professor (AQSH)

Bagautdinova Nailya Gumerovna – Qozon federal universiteti Boshqaruv, iqtisodiyot va moliya instituti direktori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Rossiya Federatsiyasi)

Sharifzoda Mu‘min Mashokir – Tojik davlat huquq, biznes va siyosat instituti rektori, iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Tojikiston Respublikasi)

Maley Elena Borisovna – Polotsk davlat universiteti rektori, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent (Belarus Respublikasi)

Asif Mahbub Karim – Malayziya Menejment va tadbirkorlik universiteti professori (Malayziya qirolligi)

Piter Xayk – Yevropa amaliy fanlar va menejment instituti ilmiy ishlar bo'yicha prorektori (Chexiya Respublikasi)

Yavuz Demirel – Kastamonu universiteti professori (Turkiya Respublikasi)

Jo'rayev Abdug'affor Safarovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ismanov Ibroxim Nabiyeovich – Farg'ona politexnika instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xayriddinov Azamat Botirovich – Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti prorektori iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Tashnazarov Samiddin Nizamovich – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti kafedra mudiri, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nurmanov Ulug'bek Anorbayevich - Bank-moliya akademiyasi “Buxgalteriya hisobi va audit” kafedrasi professori, iqtisodiyot fanlari doktori

Yakubova Nargiz Tursunbayevna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Mamatov Baxadir Safaraliyevich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Qiyosov Sherzod Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Urazaliyev Kamoliddin Tajikulovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

JURNAL TAHRIRIYATI

Saparov Aktam Jo'rayevich – bosh muharrir, filologiya fanlari doktori, dotsent

Avlokulov Anvar Ziyadullayevich – ilmiy muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Aliqulov Mehmonali Salohiddin o'g'li – mas'ul muharrir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Buxorova Moxira Samandarovna – muharrir

O'zbekiston Respublikasi OAK Rayosatining 2023-yil 3-iyundagi 364-son qarori bilan “Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari yuzasidan assosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Moliyaviy texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali
23.11.2022-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №R-566966 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №049864

MUNDARIJA		
Akobirova Nodira Najmiddin qizi	Biznes subyektlarini tasniflash tizimida kuzatiladigan asosiy institutsional muammolar	8
Ashirova Aziza Zarif qizi, Chinqulov Qahramon Ravshanovich	Qimmatli qog'ozlar bozorining rivojlanish tendensiyalari: mavjud muammolar va ularni hal qilish yo'llari	15
Dexkanova Nargiza Sharifovna	Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatining nazariy jihatlar	22
Rustamov Maqsd Suvonqulovich, Normatov Muslimbek No'rbo'ta o'g'li	O'zbekistonda naqd pulsiz hisob-kitoblarni va to'lov tizimi: rivojlanishi va istiqbollari	28
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	O'zbekiston respublikasi aholisining hayotiy darajasi va sifatini statistik ko'rsatkichlar orqali tahlil qilish	35
Туляганова Шахноза Самукджановна	Цифровизация и инновационные банковские продукты в эпоху цифровой экономики	42
Alimov Umid Xamid o'g'li, Rustamov Maqsd Suvonqulovich	Iqtisodiyotda yetakchi mamlakatlar tajribasida tijorat banklari biznes ekotizimi rivojlanish bosqichlari	48
Teshaboyeva Mohigul Eldorjon qizi	Ishlab chiqarish tannarxining moliyaviy natijalarga ta'sirini baholash uslublari (gilam ishlab chiqarish korxonalari misolida)	55
Ibodullayev Shohboz To'liq o'g'li	Tijorat banklarida kredit riski va uning bank likvidligiga ta'siri	61
Toshniyozov SHERALI Kamoliddinovich	Blockchain texnologiyasi asosida moliyaviy tranzaksiyalarni nazorat qilish: DLT arxitekturasini, smart-kontraktlar va O'zbekiston amaliyoti	68
G'aybullayeva Zilola Rahmatullayevna, Abduxalilov Sardor Abdullo o'g'li	Tijorat banklar faoliyatini raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorligi	79
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	Tijorat banklari aktivlarini diversifikatsiyasini rivojlantirish yo'nalishlari	85
Ochilova Ibodat G'ulom qizi	Moliyaviy risklarni aniqlash, baholash va bartaraf etishning ekonometriya asosidagi yondashuvi: empirik tahlil va omillar modeli	91
Umariy Muxriddin Xusniddin o'g'li	Tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini tavsiflovchi ko'rsatkichlarni ekonometrik modellash	99
Oybekov Shohjahon Akmal o'g'li	Dual ta'lim asosida oliy ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini moliyalashtirish istiqbollari	104
Madaminov G'ayrat Madiyarovich	AQSH harbiy xizmatchilarini moddiy rag'batlantirish tizimining metodologik asoslar va iqtisodiy samaradorligi	110
Arifjanova YAYRAXON Usmonxo'jayevna	O'zbekiston korporativ emitentlarining xalqaro obligatsiyalari muomilasi	117
Хожиева Гулнора Хабибуллаевна	Консолидациялашган молиявий ҳисобот аудитини ташкил этишининг норматив-ҳуқуқий асослари	124
Roza Khudaybergenova	The role of tax policy in enhancing the attractiveness of the investment climate	131
Tashmatova Rano Gaibovna, Qodirov Nurhayot Normuhammad o'g'li	Markaziy bank raqamli valyutasining xalqaro to'lovlar tizimidagi o'rni: transchejaraviy operatsiyalarni optimallashtirish	137
Abdinazarov Akbar Baxriddin o'g'li, Khudayarov Makhmasaid, Sherkuziyev Mamadiyar	Infra qizil spektrometrik o'lchovlarni metodika va ishlash tamoyillari	145
Davronova Feruza Rahmonovna, Olimova Mehrangiz Feruzovna	Qishloq xo'jaligining raqamli transformatsiyasi: texnologiyalar agrar iqtisodiyotni qanday o'zgartirmoqda	154
Qilichev Sanjarbek Javlonbek o'g'li	Sug'urta kompaniyalarida investitsion faoliyat samaradorligini oshirish yo'llari	160
Boymurodova Lobar Tursunboy kizi	Insurance relations: nature and boundaries	165
Абдуллаев Шавкат Насриддинович	Яширин иқтисодийнинг иқтисодий хавфсизликка таъсири ва ижтимоий оқибатлари	179
Айматова Фарида Хуразовна	Роль ESG-факторов на финансовую устойчивость и инвестиционную привлекательность университетов	186
Shoaxmedova Nozima Xayrullayevna	Xalqaro tajribalar asosida kripto sanoati faoliyati tahlili va ularning ishlash prinsiplari	193
Одинаев Равзатилло Асатуллоевич	Технологик ривожланиш қонуниятлари иқтисодийдаги таркибий тузилмавий такомиллаштиришлар асоси сифатида	199

Ахмедов Хасанжон Мухаматович	Миллий иктисодиётнинг институционал таркибий тузилмаси ва уни такомиллашуви	206
Abduraxmonova Munisa Axat qizi	Aloqa va axborot xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari va ularning nazariy yondashuvlari	215
Abdullaeva Madina Bahadirova, Muyassar Umarkhodjaeva Ganievna	Evolution of organizational culture in industrial enterprises in the context of digital transformation	220
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	Aksiyadorlik jamiyatlarida firibgarlikni aniqlash va oldini olishda ichki nazorat tizimining o'rni	228
Ирмухамедова Муслима Дилшадовна	Особенности инвестиций в акции эмитентов в условиях формирования фондового рынка Узбекистана	236
Srajidinova Nodira Shavkatovna	Mintaqaviy sanoat siyosatini takomillashtirish va iqtisodiy o'sishni prognozlash mexanizmlari	243
Ergasheva Ma'mura Farxodovna	Investitsiyalarning tarkibiy dinamikasi va ularning iqtisodiy o'sishga ta'sirini korrelyatsion-regression tahlil qilish	248
Muxtorova Zarina Abduxalil qizi	Migratsiyaning bandlik va ishsizlik darajasiga ta'siri	259
Abdukaxxorova Durdona Ixomovna, Hakimova Muhabbat Fayziyevna	Factors of sustainable development of the education system in the context of digital transformation	264
Маннапова Раъно Абборовна, Хамиджонов Бобиржон Анваржон ўғли	Бюджет ташкилотларида маблағлардан самарали фойдаланишда ички аудитни рақамлаштириш	270
Zaynalov Jahongir Rasulovich, Abdullayeva Sadokat Shonazarovna, Nurmuhamedov Abbos Mamadalievich	Kichik moliyaviy institutlar va ularning sanoati rivojlangan mamlakatlardagi faoliyat yuritish xususiyatlari	276
Мамбетсапаев Курбанияз Айниязович	Развитие социальной инфраструктуры и качество жизни населения: анализ в разрезе регионов Узбекистана за 2012–2024 годы	282
Suyunova Zuxra Bahodir qizi, Fayzullayev Jonibek Alisherovich	Korporativ boshqaruvda auditning roli va ahamiyati	287
Жиянова Наргиза Эсанбоевна, Курбаниязова Диана Даутибаевна	Современное состояние фондового рынка Республики Узбекистан: институциональный и аналитический аспект	294
Tojiyev Javlonbek Rustamovich, Otaxonova Maftunaxon Tulkinbekovna, Bekmuratov Samariddin Shamuratovich	Kichik biznesda raqamli marketing: O'zbekiston sharoitida samaradorlik va integratsiya modellari	305
Iboyev Saxiddin Mansurovich	Ta'lim tizimini moliyalashtirishning zamonaviy modellari	314
Ismoilova Feruza Kubaymurodovna, Bozorov Sardor Ilhom o'g'li	Ta'lim xizmatlari bozorida universitetning raqobatbardoshligini baholash va uni yaxshilash strategiyasini tanlash	322
Xolbekov Shoxsuvor Ochilovich, Ochilov Orifjon Shohsuvor o'g'li	Kambag'allik darajasini pasaytirishning ba'zi iqtisodiy omillari. (Qashqadaryo viloyati misolida)	328
Жунайдуллаев Мелс Аслиддин ўғли	Индивидуал спортчиларни тайёрлаш тизимини бошқариш амалиётига бағишланган илмий назарияларнинг гуруҳланиши	334
Ne'matova Moxinur Farxod qizi	Maxsulotlarni sotish va xizmatlar ko'rsatishda marketing siyosatini internet tarmog'i yordamida takomillashtirish istiqbollari	340
Султонмуродов Бобир Баходирович, Абдуллоев Фуркат Олимджонович	Риск инвестиций в исламском финансировании	346
Xasanov Sardor Xazratkulovich	O'zbekiston tijorat banklarida kredit risklarini boshqarish tizimi: institutsional asoslar va amaliy samaradorlik tahlili	352
Tursunkulova Gulchiroy Burxonovna	O'zbekistonda ekologik audit tizimining rivojlanishi	360
Xomitov Komiljon Zoitovich	Rieltorlik faoliyatini tartibga solishning xorij va O'zbekiston tajribasi tahlili	365
Usmanova Muslimaxon Abdusalomxo'ja qizi	O'zbekiston respublikasi tijorat banklarining moliyaviy barqarorligini oshirishda depozit va kreditlarning ulushi va ahamiyati	373
Qodirov Bahodir Qudratovich	O'zbekistonda bevosita va bilvosita soliqqa tortish darajalarini tarixiy shakllanishi	378

Адилова Гульмира Шамшетдиновна	Корпоратив лойиҳа бошқарувининг назарий асослари	385
Muminova Parvina Ilhom qizi	Jahon amaliyotida bank majburiyatlari hisobini yuritishda MREL va TLAC iqtisodiy tushunchalar tasnifi ahamiyati	393
Озод Улугбекович Мавлонов	Систематический обзор литературы по корпоративным конфликтам в государственных предприятиях	398
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Xurramov Azamat Fayzullaevich	Qishloq xo'jaligi maxsulotlari eksportini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashning xorijiy davlatlar tajribasi	405
Adilova Zohida Ikromjonovna	Bugungi kunda banklar tomonidan aholi to'lov qobiliyatini ta'minlashdagi muammolar	413
Sultanova Gavkhar Karimovna, Muysinova Mushtariy Azamat qizi	Innovation and export diversification: a comparative analysis of South Korea, China and Singapore experience	420
Муминходжаева Дилноза Рамизовна	Учет доходов и анализ финансовых результатов в условиях перехода на МСФО	427
Mamatqulov Avazbek Axmadaliyevich	O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida ichki auditni huquqiy-me'yoriy tartibga solish	433
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li	Chiqindilarni qayta ishlash tizimini rivojlantirishda davlat siyosati va iqtisodiy rag'batlantirish mexanizmlari	441
Kuvondikov Ravshan Qushaqovich	Analysis of the effectiveness of investments attracted to the regions: modern approaches	447
Suvpo'latov Ozodjon Alijon o'g'li	Aholining tadbirkorlik salohiyatini rivojlantirish barqaror iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida	453
Рахимов Матназар Юсупович	Иқтисодий ночорлик(бонкротлик), тўловга қобилятсизликни баҳолашдаги муаммолари жиҳатлар	459
Ли Ирина Валентиновна	Развитие интеллектуальной таможни на основе цифровой трансформации: модель управления проектами и система управления рисками	466
Yangiboyev Dilshod G'ulomovich, Nuriddinova Nilufar	Iqtisodiyotga raqamli iqtisodiyotni joriy etishning istiqbollari	475
Murodov Jahongir Choriyevich	O'zbekiston Respublikasi fermer xo'jaliklarida qo'shilgan qiymat zanjiri samaradorligini statistik baholash metodologiyasini takomillashtirish	481
Гулямова Асия Нурутдинова	Цифровая трансформация финансового сектора: глобальные тренды и национальные особенности	486
Baymuratov Tursunbay Maxkambayevich	Risk komponentlari: umumiylik va o'ziga xoslik	492
Ismatillayeva Mehrinoz Fozilovna	Korxonaning strategik boshqaruv tizimida bozor va narx strategiyalarini shakllantirish va samaradorligini baholash	505
Saidova Sevaraxon Abdumo'min qizi	Xalqaro audit standartlari asosida auditorlik tekshiruvini rejalashtirish jarayonlarining kompleks metodikasini takomillashtirish	512
Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li	Oliy ta'lim muassasalarida ilmiy tadqiqot loyihalari va tijoratlashtirish faoliyati buxgalteriya hisobi va ichki auditing nazariy masalalari	518
Нуралиев Бехзод Бахтиёр ўғли	Молиявий инструментларнинг иқтисодий мазмуни, таснифи ва уларнинг ўзига хос хусусиятлари	524
Turabova Shaxnoza Taxirovna	Tijorat banklarida kredit skoringini takomillashtirishda big data va mashinaviy o'qitish texnologiyalarining roli	531
Narzullayeva Xilola Abdukamilovna	O'zbekiston iqtisodiyotga xorijiy investitsiya va kreditlarni jalb qilish va moliyalashtirish	539
Majidov Amirxon Abdumalik o'g'li	Ko'chmas mulklarni garov ta'minoti sifatida baholashni takomillashtirish	550
Abdullayev Axrorjon Axadjon o'g'li	O'zbekiston uchun JSTga a'zo davlatlarda kichik biznes rivojlanishi tajribasi: qiyosiy tahlil (Xitoy, Vetnam, Qozog'iston misolida)	560
Xushvoqov Azizbek Sirojiddinovich	Investitsiyaviy muhit jozibadorligini oshirish bilan bog'liq muammolar	570
Ismoilov Asadbek Abdusamat o'g'li, Bababekova Zebo Baxtiyor qizi	Davlat auditi tizimini raqamlashtirish va xalqaro standartlar asosida isloh qilish: O'zbekiston tajribasi va istiqbollari	578
Yovkochev Sherzod Shukhratovich	Modern mechanisms for enhancing the methodology of monitoring the effectiveness of cooperation with international financial institutions	587
Умаралиев Санжар Султоналиевич	Хорижий инвестицияларни жалб этишнинг молиявий механизмларини шакллантиришнинг назарий асослари	593
Umarov Baxrom Boxodir o'g'li	Investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishning ilg'or xorij tajribalari	600

Ташматова Алишеровна	Мухтабар	Қишлоқ хўжалигининг барқарор ривожланишини инвестициялаш бўйича хориж тажрибаси ва ундан Ўзбекистон амалиётида фойдаланиш имкониятлари	610
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li		Iqtisodiyotning raqobatbardoshligini ta'minlashda bevosita soliqqa tortish ma'muriyatchiligini takomillashtirish yo'nalishlari	620
Aminov Farrux Farxadovich		O'zbekistonda innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish istiqbollari	627
Yusupov Ahmadbek Tajiyevich Mehmonov Umaraliyevich	Sultonali	Asosiy kapitalga investitsiyalarni moliyalashtirishni takomillashtirish	637
Rajabova Malika Nuriddin kizi		The institutional quality and Foreign Direct Investment inflows in Central Asian Countries	645
Saidov Iskandarbekovich	Sardorbek	Likvidlikni boshqarishning zamonaviy usullari va inflyatsion jarayonlar	654
Mamadjanov Farrux Gayratovich		O'zbekiston bank-moliya tizimida kapital oqimlarini barqarorlashtirishning institutsional asoslari	663
Khakimov Doston		Intrinsic versus market-based valuation approaches in pharmaceutical equity research: evidence from Novartis AG	672
Botirxo'ja Aziza Faxmuddin qizi		Aksiya qiymatini baholashning nazariy va amaliy asoslari	680
Zokirova Feruza Farxod qizi		Aholi jamg'armalarini investitsiya faoliyatiga jalb qilishning nazariy va amaliy asoslari	686
Байдарова Сабина Бахтияровна		Влияние глобализации на экономику развивающихся стран на примере Узбекистана, Индии и Китая	693
Gafurova Umida Fatixovna		Korxonalar investitsion va innovatsion faoliyati samaradorligini oshirishning fiskal-institutsional mexanizmlari	700
Aliyeva Nodiraxon Abdumalikovna		Ipakchilik korxonalarda innovatsion faoliyatni boshqarishda iqtisodiy mexanizmlarni takomillashtirish	709
Tilakov Navruz Maxmudovich		Kichik biznes subyektlarining investitsion faoliyatini moliyalashtirishning joriy holati va o'zgarish tendensiyalari tahlili	715
Fozilchayev Shuhratjon Qobiljon o'g'li		Eksportga yo'naltirilgan korxonalarda valyuta risklarini xedjerlash (sug'urtalash) mexanizmlarini takomillashtirish	725
Насиров Эгамкул Исмаилович		Бюджет харажатларининг иқлим ўзгаришларига таъсирини таснифлашнинг методологик жиҳатлари	731
Umarov Zafar Absamatovich		Banklarda kreditlar buxgalteriya hisobini MHXS (IFRS) 9 «Moliyaviy vositalar»ni qo'llash asosida takomillashtirish	738
Yo'ldashev Xushniddbek Soyibjon o'g'li		Nodavlat oliy ta'lim muassasalari dividend siyosati samaradorligini oshirish yo'llari	747
Абдураимова Ахматовна	Мафтунахон	Аудиторлик текширувлари жараёнида суғурта ташкилотларида суғурта фирибгарлигига мойиллик борлигини аниқлаш методологияси	753
Абидов Мансур Илхомжонович		Молиявий назоратни ташкил этишнинг хорижий тажрибаси ва ундан Ўзбекистон амалиётида фойдаланиш истикболлари	759
Safarova Nodira Ashuraliyevna		Barqaror iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda yashil soliqlarning roli	765
Rabimqulov Murtozayevich	Sherzod	Farmatsevtika sanoatida investitsiyalar hisobiga yangi o'sish nuqtalarini aniqlash	772
Xaydarova Charos Nizomiddin qizi		O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik loyihalarini moliyalashtirishda xatarlarni boshqarish mexanizmlari	781
Utanov Bunyod Kuvandikovich		Agrar soha samaradorligini k-means klasterlash usuli asosida statistik baholash	792
Aminova Nilufar Umarboy qizi		O'zbekiston bank tizimida islomiy moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish masalalari	798
Narkuziyev Anvar Rustamovich		Davlat qarzi va inflyatsiya o'zaro ta'sirining xalqaro tajribasi	808
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li		Islom moliyasi rivojlanishi sharoitida risklarni boshqarish hamda makroiqtisodiy dividendlarini oshirish yo'nalishlari	815
G'afurov Olimjon G'olib o'g'li		Markaziy bankning mustaqilligi va kommunikatsiya siyosati: milliy valyuta barqarorligini ta'minlash bo'yicha nazariy konsepsiyalar	823
Ergashev Azizxon Avazxon o'g'li		Tijorat banklarida moliyaviy xizmatlar samaradorligini kompleks baholash va oshirish metodologiyasi	831

**MARKAZIY BANKNING MUSTAQILLIGI VA KOMMUNIKATSIYA SIYOSATI:
MILLIY VALYUTA BARQARORLIGINI TA'MINLASH BO'YICHA NAZARIY
KONSEPSIYALAR**

G'afurov Olimjon G'olib o'g'li

*Toshkent davlat agrar universiteti
Agroiqtisodiyot kafedrası
iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
E-mail: olimjon.gafurov.95@mail.ru
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9255-2092>*

Annotatsiya: Markaziy bank mustaqilligi va kommunikatsiya siyosatining milliy valyuta barqarorligiga ta'sirini nazariy va empirik jihatdan tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki keyingi o'rinlarda Markaziy bank misolida mustaqillik darajasi, kommunikatsiya mexanizmlari va so'm barqarorligi o'rtasidagi bog'liqlikning konseptual modelini ishlab chiqishdan iborat. Metodologiya sifatida sistemali tahlil, qiyosiy tahlil, dinamik qatorlar tahlili, korrelyatsion va regressiya modellari, shuningdek, markaziy bank mustaqilligi indekslarini baholash usullaridan foydalanilgan. 2017-2026-yillar davomida O'zbekistonda pul-kredit siyosatida institutsional islohotlar amalga oshirilgan, inflyatsion targetlash rejimiga bosqichma-bosqich o'tilgan va markaziy bank kommunikatsiyasi sezilarli darajada takomillashtirilgan. 2022-yilda inflyatsiya 12,3 foizga yetgan bo'lsa, Markaziy bankning izchil siyosati natijasida 2025 -yil boshida bu ko'rsatkich 9,8 foizga tushirilgan va 2025-yil mart oyida asosiy stavka 14 foiz darajasiga ko'tarilgan.

Kalit so'zlar: markaziy bank mustaqilligi, kommunikatsiya siyosati, pul-kredit siyosati, inflyatsion targetlash, valyuta kursi, monetar siyosat, markaziy bank ishonchliligi, forward guidance, milliy valyuta, institutsional mustaqillik, narxlar barqarorligi, makroiqtisodiy barqarorlik, inflyatsion kutilmalar.

**НЕЗАВИСИМОСТЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКА И КОММУНИКАЦИОННАЯ
ПОЛИТИКА: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ КОНЦЕПЦИИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ
СТАБИЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ВАЛЮТЫ**

Гафуров Олимжон Голиб угли

*Ташкентский государственный
аграрный университет
Кафедра агроэкономики
доктор философии (PhD) по экономическим наукам
E-mail: olimjon.gafurov.95@mail.ru
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9255-2092>*

Аннотация: Целью исследования является теоретический и эмпирический анализ влияния независимости центрального банка и коммуникационной политики на стабильность национальной валюты. Основная задача исследования – разработка концептуальной модели взаимосвязи между уровнем независимости, механизмами коммуникации и стабильностью сомона на примере Центрального банка Республики Узбекистан. Используемая методология включает систематический анализ, сравнительный анализ, анализ динамических рядов, корреляционные и регрессионные модели, а также методы оценки индексов независимости центрального банка. В период 2017-2026 годов в Узбекистане были проведены институциональные реформы в денежно-кредитной политике, осуществлен постепенный переход к режиму таргетирования инфляции, а также значительно улучшена коммуникация центрального банка. Инфляция достигла 12,3% в 2022 году, но в результате последовательной политики Центрального

банка этот показатель снизился до 9,8% к началу 2025 года, а ключевая ставка была повышена до 14% в марте 2025 года.

Ключевые слова: независимость центрального банка, коммуникационная политика, денежно-кредитная политика, таргетирование инфляции, обменный курс, денежно-кредитная политика, доверие к центральному банку, прогнозирование будущих событий, национальная валюта, институциональная независимость, ценовая стабильность, макроэкономическая стабильность, инфляционные ожидания.

CENTRAL BANK INDEPENDENCE AND COMMUNICATION POLICY: THEORETICAL CONCEPTS FOR ENSURING THE STABILITY OF THE NATIONAL CURRENCY

Gafurov Olimjon Golib ugli

Tashkent State Agrarian University

Department of Agroecconomics

doctor of philosophy (PhD) in economic sciences

E-mail: olimjon.gafurov.95@mail.ru

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-9255-2092>

Abstract: *It aims to theoretically and empirically analyze the impact of the Central Bank's independence and communication policy on the stability of the national currency. The main goal of the study is to develop a conceptual model of the relationship between the level of independence of the Central Bank of the Republic of Uzbekistan, communication mechanisms, and the stability of the soum using the example of the Central Bank. The methodology utilizes methods of systems analysis, comparative analysis, dynamic series analysis, correlation and regression models, as well as the assessment of central bank independence indices. During 2017-2026, Uzbekistan implemented institutional reforms in monetary policy, a gradual transition to an inflation targeting regime, and significantly improved central bank communications. Inflation reached 12.3% in 2022, but as a result of the Central Bank's consistent policy, this indicator decreased to 9.8% by the beginning of 2025, and the key rate was raised to 14% in March 2025.*

Keywords: *central bank independence, communication policy, monetary policy, inflation targeting, exchange rate, monetary policy, trust in the central bank, forecasting future events, national currency, institutional independence, price stability, macroeconomic stability, inflationary expectations.*

Kirish

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida markaziy banklarning institutsional mustaqilligi va samarali kommunikatsiya siyosati narxlar barqarorligini ta'minlashning asosiy shartlaridan biriga aylangan. Jahon moliyaviy inqirozi 2008-2009, COVID-19 pandemiyasi 2020-2021 va keyingi global inflyatsiya to'liqini 2021-2023 shuni ko'rsatdiki, markaziy bank mustaqilligi shunchaki akademik g'oya emas, balki iqtisodiy barqarorlikning muhim institutsional kafolati hisoblanadi. Global miqyosda so'nggi o'n -yil ichida markaziy bank kommunikatsiyasi sifat jihatidan o'zgarib, sukut siyosati'dan ochiqlik va shaffoflikka asoslangan faol kommunikatsiya modeliga o'tish yuz berdi. Federal Reserve, Yevropa Markaziy Banki YeMB, Bank of England va rivojlanayotgan davlatlar markaziy banklari forward guidance, inflyatsiya hisobotlari, matbuot anjumanlari va ijtimoiy tarmoqlar orqali bozor ishtirokchilarining inflyatsion kutilmalarini boshqarish strategiyasini joriy etdi. O'zbekiston iqtisodiyoti uchun ushbu masalalar alohida dolzarb ahamiyat kasb etadi. 2017-yilda boshlangan iqtisodiy islohotlar doirasida Markaziy bankga yangi vakolat va mustaqillik berildi, inflyatsion targetlash rejimiga bosqichma bosqich o'tildi, valyuta kursi erkinlashtirildi hamda kommunikatsiya siyosati tubdan yangilandi. Biroq so'mning barqarorligi, inflyatsion kutilmalarni boshqarish va bozor ishtirokchilari bilan muloqotning samaradorligi hali chuqur tadqiqotni talab etadi[1].

Adabiyotlar tahlili

Markaziy bank mustaqilligi nazariyasining asoschilaridan biri Kenneth Rogoff 1985 bo'lib, u 'konservativ markaziy bankchi' modelini taklif qildi. Rogoff 1985, 2021 ta'kidlashicha, inflyatsiyaga nisbatan muvofiqlik markaziy bank rahbariyatiga siyosiy bosimdan mustaqil holda faoliyat yuritish imkoniyatini berish vaqt noto'g'ri ketishlilik muammosini hal qiladi va inflyatsiya bias'ini kamaytiradi. So'nggi tadqiqotlarda Rogoff va hamkasblari Afrouzi, Halac, Rogoff & Yared, 2024 markaziy banklarga tobora ortib borayotgan siyosiy bosim muammosini tahlil qilib, mustaqillikning zamonaviy tahdidlari haqida yangi kontseptual yondashuvlarni ilgari surdi[2].

Alan Blinder 2000 markaziy bank ishonchliligining shakllanish mexanizmlarini o'rgandi. Uning tadqiqotlariga ko'ra, ishonchlilik inflyatsiya maqsadiga sodiqlik, kommunikatsiya shaffofligi va siyosat izchilligi orqali qo'lga kiritiladi. Blinder va boshqalar 2008 markaziy bank kommunikatsiyasi va pul-kredit siyosati o'rtasidagi bog'liqlikni keng ko'lamli empirik tadqiqot asosida o'rgangan va kommunikatsiya nafaqat ma'lumot uzatish, balki bozor kutilmalarini yo'naltirish vositasi ekanligini isbotladi[3].

Michael Woodford 2001, 2005 o'zining zamonaviy monetar nazariysi asarlarida kommunikatsiya siyosatini pul-kredit transmissiyasining mustaqil va muhim kanali sifatida nazariy jihatdan asoslab berdi. Woodford ta'kidlashicha, markaziy bankning kelgusidagi yo'nalishi haqidagi ishonchli kommunikatsiya uzoq muddatli foiz stavkalarini boshqarishning eng samarali usuli bo'lib, joriy qarorlardan ham ko'proq ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Frederic Mishkin 2004, 2007 markaziy bank mustaqilligi va inflyatsion targetlash o'rtasidagi bog'liqlikni rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi asosida tahlil qildi. Mishkin ta'kidlashicha, iqtisodiy o'tish davrini boshdan kechirayotgan mamlakatlar uchun institutsional mustaqillik ayniqsa muhim, chunki bu mamlakatlar siyosiy bosimga nisbatan ko'proq zaif bo'ladi.

Carl Walsh 2010 markaziy bank accountability hisobdorlik va mustaqillik o'rtasidagi nozik munosabatni o'rgandi. Uning modelida optimal markaziy bank dizayni quyidagi uch elementni muvozanatlaydi: maqsad mustaqilligi, instrument mustaqilligi va jamoatchilik oldida hisobdorlik[4].

Adam Posen 1995, 2010 so'zsiz markaziy bank mustaqilligi tushunchasi sifatida ta'riflangan g'oyani tanqid qilib, mustaqillikni asoslaydigan siyosiy-iqtisodiy sharoitlar muhimligini ko'rsatdi. Posen ta'kidlashicha, markaziy bank mustaqilligi o'z-o'zicha inflyatsiyani pasaytirmaydi buning uchun moliyaviy sektordagi manfaatdor guruhlarining qo'llab-quvvatlashi ham zarur [5].

Metodologiya

Quyidagi metodlar majmuasidan foydalanilgan: 1 sistemali tahlil markaziy bank siyosatini yaxlit tizim sifatida baholash; 2 qiyosiy tahlil O'zbekiston tajribasini xalqaro standartlar va boshqa davlatlar amaliyoti bilan solishtirish; 3 dinamik qatorlar tahlili 2017-2026 -yillar davomidagi tendensiyalarni aniqlash; 4 korrelyatsion va regressiya tahlili o'zgaruvchilar o'rtasidagi miqdoriy bog'liqlikni o'lchash; 5 markaziy bank mustaqilligi indekslari metodologiyasi CBI Central Bank Independence indeksini O'zbekistonga nisbatan hisoblash va baholash.

Konseptual modeli quyidagi tenglamalarda ifodalangan:

$$ERS = f(CBI, CP, IE, IR, IntRes)$$

bu yerda: ERS Exchange Rate Stability valyuta kursi barqarorligi ko'rsatkichi; CBI Central Bank Independence markaziy bank mustaqilligi indeksi; CP Communication Policy kommunikatsiya siyosati samaradorligi indeksi; IE Inflation Expectations inflyatsion kutilmalar darajasi; IR Interest Rate asosiy foiz stavkasi; IntRes International Reserves xalqaro zaxiralar hajmi.

$$ERS_t = \alpha_0 + \alpha_1 \cdot CBI_t + \alpha_2 \cdot CP_t + \alpha_3 \cdot IE_t + \alpha_4 \cdot IR_t + \alpha_5 \cdot IntRes_t + \varepsilon_t$$

Kommunikatsiya siyosati samaradorligi indeksi CP quyidagi subkomponentlar asosida shakllantirilgan: inflyatsiya hisobotlari chiqarish chastotasi w_1 ; matbuot anjumanlari va bayonotlar soni w_2 ; forward guidance aniqlik darajasi w_3 ; jamoatchilik savollari va sharhlariga javob berish

tizimi w_4 .

$$CP = \sum w_i \cdot C_i / n, i = 1, 2, 3, 4$$

Ma'lumotlar manbalari: O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki statistik byulletenlari va press-reizlari 2017-2026; O'zbekiston Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari; IMF Article IV Consultation hisobotlari; World Bank va BIS ma'lumotlar bazalari; Garriga 2016 va Romelli 2022, 2024 CBI indeks metodologiyalari[6].

1-jadval

Markaziy bank mustaqilligi va institutsional islohotlar dinamikasi 2017-2026[7]

Yillar	Asosiy islohotlar	CBI indeksi 0-1 shkala	Izoh
2017	Valyuta kursi erkinlashtirildi, MB mustaqilligi kuchaytirildi	0,42	Islohotlarning boshlang'ich bosqichi
2018	Inflyatsion targetlash bosqichma-bosqich joriy etilish boshlandi	0,48	Asosiy stavka mexanizmi kuchaytirildi
2019	Yangi MB qonuni qabul qilindi	0,54	Narxlar barqarorligi birinchi maqsad
2020	COVID-19 sharoitida mustaqil siyosat yuritildi	0,56	Inqirozga mustaqil javob
2021	Qonunga o'zgartirish O'RQ-683, IMF hamkorligi	0,61	Hisobdorlik mexanizmlari mustahkamlandi
2022	Inflyatsion targetlash to'la joriy etildi	0,65	5% maqsadli target e'lon qilindi
2023	Asosiy stavka 14% da ushlab turildi	0,68	Qat'iy monetar siyosat
2024	Stavka 13,5% gacha pasaytirildi, FSAP o'tkazildi	0,71	IMF/WB baholash missiyasi
2025	Stavka 14% ga ko'tarildi, zaxiralar 55 mlrd \$	0,74	Yangi MB raisi tayinlandi
2026	Asosiy stavka 14%, inflyatsiya maqsad yo'lida	0,76*	*Prognoz qiymat

1-jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston Markaziy bankining CBI indeksi 2017-yildagi 0,42 dan 2025-yilga kelib 0,74 ga yetdi, ya'ni 9 yil ichida 76 foizga oshdi. Bu ko'rsatkich hali rivojlangan mamlakatlar darajasiga 0,8-0,9 yetmagan bo'lsada, o'tish iqtisodiyoti uchun sezilarli progress hisoblanadi.

Markaziy bankning kommunikatsiya siyosati 2017-yildan boshlab sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarilib, pul-kredit siyosatining ochiqligi va shaffofligini ta'minlashga qaratilgan zamonaviy yondashuvlar izchil joriy etila boshlandi. Xususan, muntazam matbuot anjumanlarining tashkil etilishi, choraklik inflyatsiya hisobotlarining e'lon qilinishi, asosiy stavka bo'yicha qabul qilingan qarorlarning batafsil bayonotlar orqali tushuntirilishi hamda forward guidance amaliyotining qo'llanilishi bozor ishtirokchilariga Markaziy bankning joriy va istiqboldagi pul-kredit siyosati yo'nalishlari haqida aniqroq signal olish imkonini yaratdi. Mazkur

kommunikatsiya vositalari iqtisodiy agentlarning inflyatsion kutilmalarini shakllantirish, moliya bozorlaridagi noaniqliklarni kamaytirish va Markaziy bank qarorlariga bo‘lgan ishonchni mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu bilan birga, pul-kredit siyosati qarorlarining mazmuni, ularni qabul qilishga asos bo‘lgan makroiqtisodiy omillar hamda kelgusidagi ehtimoliy siyosat yo‘nalishlarining jamoatchilikka muntazam tushuntirib borilishi monetar siyosat transmission mexanizmining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

2-jadval

Markaziy bank kommunikatsiya vositalarining rivojlanishi 2019-2025[8]

Kommunikatsiya vositasi	2019	2021	2023	2025
Inflyatsiya hisobotlari yiliga	2	3	4	4
Press-relizlar yiliga	6	8	8	8
Matbuot anjumanlari	2	4	6	8
Forward guidance amaliyoti	Yo‘q	Qisman	Ha	To‘liq
Ijtimoiy tarmoq faolligi	Past	O‘rta	Yuqori	Yuqori
Veb-sayt shaffofligi indeksi 0-10	4,2	6,1	7,8	8,5

2-jadval ko‘rsatishicha, choraklik inflyatsiya hisobotlari soni 2019-yildagi 2 tadan 2023-2025-yillarda 4 taga yetdi. Press-konferensiyalar soni ham 2 tadan 8 taga ortdi, bu esa bozor ishtirokchilarini regularlik bilan ma’lumotlash imkonini berdi. Veb-sayt shaffofligi indeksi 4,2 dan 8,5 ga ko‘tarilishi kommunikatsiya sifatining sezilarli yaxshilanganini tasdiqlaydi.

3-jadval

O‘zbekistonning asosiy makroiqtisodiy ko‘rsatkichlari 2020-2025[9]

Ko‘rsatkich	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Yillik inflyatsiya %	11,1	10,8	12,3	8,77	9,0-9,8*	7,0**
Asosiy stavka %	14,0	14,0	15,0	14,0	13,5	14,0
USD/UZS kursi yil oxiri	10 466	10 787	11 050	12 200	12 800*	12 014**
YaIM o‘shishi %	1,9	7,4	5,7	6,4	6,5*	~6,0**
Xalqaro zaxiralar mlrd \$	33,8	35,2	34,9	40,1	48,0*	55,0**

2024 -yil uchun Markaziy bank prognozi va xabarlarga asoslangan ma’lumot; 2025-yil haqiqiy ko‘rsatkichlar (cbu.uz, 2025).

3-jadval tahlili quyidagi muhim tendensiyalarni ko‘rsatadi: birinchidan, inflyatsiya 2022 -yilgi cho‘qqisidan 12,3% doimiy pasayish tendensiyasiga o‘tib, 2025-yilga kelib 7,0 foizga tushirildi; ikkinchidan, xalqaro zaxiralar 2020-yildagi 33,8 milliard dollardan 2025-yilga kelib rekord darajada 55 milliard dollarga yetkazildi; uchinchidan, so‘mning AQSh dollariga nisbatan kursi nisbatan barqarorlik tendensiyasini saqlab qoldi.

4-jadval
Asosiy stavka va inflyatsiya dinamikasi solishtiruvi 2021-2025[10]

Davr	Asosiy stavka %	Inflyatsiya %	Real stavka %	Siyosat yo'nalishi
2021 Q4	14,0	10,8	+3,2	Qat'iy
2022 Q2	15,0	12,5	+2,5	Qat'iyroq
2022 Q4	14,0	12,3	+1,7	Nisbiy yumshatish
2023 Q2	14,0	10,2	+3,8	Qat'iy
2023 Q4	14,0	8,8	+5,2	Qat'iy
2024 Q3	13,5	10,6	+2,9	Ehtiyotkorona yumshatish
2024 Q4	13,5	9,8	+3,7	Muvozanatlash
2025 Q1	14,0	7,0	+7,0	Kuchaytirilgan

4-jadval ko'rsatishicha, Markaziy bank real foiz stavkasini ijobiy mintaqada ushlab turish siyosatini izchil amalga oshirdi. Bu esa inflyatsion kutilmalarni boshqarishda muhim signal bo'lib xizmat qildi. 2025-yilning birinchi choragi uchun real stavkaning +7,0 foizga yetishi Markaziy bankning narxlar barqarorligi yo'lidagi qat'iy pozitsiyasini aks ettiradi.

5-jadval
Kommunikatsiya siyosati va inflyatsion kutilmalar korrelyatsiyasi 2022-2025[11]

Yillar	CP indeksi 0-10	Inflyatsion kutilmalar %	Haqiqiy inflyatsiya %	Farq %
2022	5,8	15,3	12,3	-3,0
2023	7,1	11,2	8,8	-2,4
2024	7,9	9,5	9,8	+0,3
2025 Q1	8,5	8,2	7,0	-1,2

5-jadval ma'lumotlari ayniqsa muhim: kommunikatsiya siyosati CP indeksi oshgan sari inflyatsion kutilmalar va haqiqiy inflyatsiya o'rtasidagi farq qisqarmoqda. 2022-yilda aholining inflyatsiya kutilmalari 15,3% haqiqiy inflyatsiyadan 3 foiz bandga yuqori bo'lgan bo'lsa, 2025 - yilga kelib bu farq 1,2 foiz bandgacha qisqardi. Bu korrelyatsiya kommunikatsiya siyosatining inflyatsion kutilmalarni funksiyasini bajarayotganini tasdiqlaydi.

Federal Reserve AQSh tajribasi shuni ko'rsatadiki, 1990-yillarda kommunikatsiya siyosatini kuchaytirish va 2012-yilda rasmiy 2 foizlik inflyatsion maqsad e'lon qilish inflyatsion kutilmalarni sezilarli darajada barqarorlashtirdi. Fed to'rt marotaba bo'ladigan matbuot anjumanlari 1994-2011 va keyinchalik har yig'ilishdan so'ng bo'ladigan to'rt haftalik intervalgacha qisqartirilgan kommunikatsiya siklini joriy etdi. O'zbekiston Markaziy bankining bu yo'ldagi rivojlanishini Federal Reserving 1990-yillar boshidagi bosqichiga o'xshatish mumkin.

Yevropa Markaziy Banki YeMB tajribasi kommunikatsiya siyosatini institutsional mustaqillik bilan uyg'unlashtirish masalasida ayniqsa o'rganishga loyiq. YeMB o'z shaffoflik va hisobdorlik tizimini Yevropa Parlamentiga choraklik hisobotlar, ommaviy nashrlar va Prezident davriy konferensiyalari orqali mustahkamlab borayotgan YeMB tajribasi ECB, 2025 O'zbekiston uchun ham amaliy yo'l yo'riq bo'la oladi.

Bank of England Angliya Banki tajribasida ayniqsa inflyatsiya hisobotlarining sifati diqqatni tortadi. Angliya Banki har chorakda chiqariladigan Monetary Policy Reportida nafaqat hozirgi vaziyatni, balki kelgusidagi prognozlarni ham ehtimollik diagrammalari fan charts orqali ommaga yetkazadi. O'zbekiston Markaziy bankining inflyatsiya hisobotlari hali bu darajadagi aniqlik va vizualizatsiyaga erishmagan, bu esa kommunikatsiya siyosatidagi muhim takomillashtirish yo'nalishi hisoblanadi.

Polsha Milliy Banki NBP tajribasi o'tish iqtisodiyotlarida inflyatsion targetlashni

muvaffaqiyatli joriy etishning namunali misoli bo'lib, O'zbekiston uchun ayniqsa o'rinli. Polsha 1998 -yilda inflyatsion targetlashga o'tib, dastlabki -yillarda ancha keng diapazonli targetlardan foydalandi, so'ngra asta-sekin ± 1 foizlik og'ish doirasini o'rnatdi. O'zbekiston ham xuddi shunday bosqichma bosqich yondashuvdan foydalanmoqda.

Janubiy Koreya Markaziy banki Bank of Korea va Chexiya Milliy Banki tajribasi esa kommunikatsiya vositalarining diversifikatsiyasi jumladan, moliyaviy stabillashtirishga oid choraklik hisobotlar chiqarish, keng auditoriya uchun oddiy tilda yozilgan tushuntiruvchi materiallar tayyorlash masalasida O'zbekistonga foydali saboq beradi.

O'zbekiston Markaziy bankining ustun tomonlari qatorida quyidagilarni alohida ta'kidlash lozim: xalqaro zaxiralarning rekord darajaga yetkazilishi 55 mlrd dollar milliy valyutani tashqi shoklardan himoya qilishning kuchli yostiqchasi hisoblanadi; inflyatsion targetlash rejimining bosqichma bosqich joriy etilishi va bunga izchil sodiqlik monetar siyosatning ishonchliligini oshirishga hissa qo'shmoqda; banklardagi xorijiy valyutadagi kreditlar ulushining 50 foizdan 30 foizgacha kamayishi milliy valyutaga ishonchning o'sishini ko'rsatadi [12].

Xulosa va takliflar

O'tkazilgan tadqiqot quyidagi asosiy xulosalarni berdi: markaziy bank mustaqilligi va kommunikatsiya siyosatining birgalikdagi ta'siri milliy valyuta barqarorligida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi; O'zbekiston 2017-2025-yillar davomida bu yo'nalishda sezilarli progress qilgan bo'lsa-da, xalqaro standartlarga erishish uchun yana bir qator islohotlar zarur.

1. Kommunikatsiya siyosatini kuchaytirish maqsadida “Monetary Policy Report” uslubida choraklik keng qamrovli inflyatsiya hisobotlari joriy etilsin va ularga ehtimollik diagrammalari fan charts kiritilsin.

2. Forward guidance amaliyotini yangilash: asosiy stavka bo'yicha e'lon qilinadigan qararlarda kelgusidagi yo'nalish haqida aniqroq signal berilsin va o'rta muddatli siyosat manzilasi policy path e'lon qilinsin.

3. Inflyatsion targetlash rejimini takomillashtirish doirasida 5 foizlik targetga erishish rejasini aniq muddat va oraliq bosqichlar bilan jamoatchilikka e'lon qilish siyosati davom ettirilsin.

4. Bozor ishtirokchilari bilan muloqotni kengaytirish uchun moliyaviy institutlar, tadbirkorlar uyushmalari va akademik muassasalar bilan muntazam ‘konsultatsiya panellari’ tashkil etilsin.

5. Markaziy bank mustaqilligini oshirish maqsadida de jure mustaqillikka qo'shimcha ravishda de facto mustaqillikning ko'rsatkichlari jumladan, boshqaruv kengashi a'zolari tayinlash mexanizmi, moliyalashtirish manbalari, va belgilangan siyosatga hukumat aralashuvining qonunchilik cheklovlari mustahkamlansin.

6. Xalqaro zaxiralarni saqlab qolish va undan ham oshirish strategiyasi aniqlashtirilsin, chunki ular milliy valyutaning tashqi shoklarga barqarorligini ta'minlovchi eng muhim omildir.

7. Milliy valyutaga ishonchni mustahkamlash uchun so'mdagi depozitlar bo'yicha kafolatlangan foiz stavkalarini davomli ravishda haqiqiy inflyatsiyadan yuqori ushlab turish siyosati izchil amalga oshirilsin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Adrian, T., Khan, A., & Menand, L. (2024). A new measure of central bank independence. IMF Working Papers, 2024/035. International Monetary Fund.

2. Afrouzi, H., Halac, M., Rogoff, K., & Yared, P. (2024). Changing central bank pressures and inflation. Brookings Papers on Economic Activity, 55(1), 205–264.

3. Bernanke, B. S. (2004). The great moderation. Speech at the Eastern Economic Association, Washington, D.C. Federal Reserve.

4. Bernanke, B. S. (2015). The courage to act: A memoir of a crisis and its aftermath. W. W. Norton & Company.

5. Blinder, A. S. (2000). Central-bank credibility: Why do we care? How do we build it?

American Economic Review, 90(5), 1421–1431.

6. Blinder, A. S., Ehrmann, M., Fratzscher, M., De Haan, J., & Jansen, D.-J. (2008). Central bank communication and monetary policy: A survey of theory and evidence. *Journal of Economic Literature*, 46(4), 910–945.

7. European Central Bank. (2023). Annual Report 2022. ECB.

8. European Central Bank. (2025). Why central bank independence matters: Lessons from the past 50 years. ECB Blog, December 23, 2025.

9. García, B., & Skaperdas, A. (2024). Central bank independence at low interest rates. Working Papers Central Bank of Chile, 1003.

10. Hwang, I. D., Lustenberger, T., & Rossi, E. (2023). Central bank communication and public trust: The case of ECB speeches. *Journal of International Money and Finance*, 137(C).

11. International Monetary Fund. (2023). World Economic Outlook: A rocky recovery. IMF.

12. International Monetary Fund. (2024). Uzbekistan: 2024 Article IV consultation. IMF Country Report No. 24/168.

